

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/233668,Konferencja-Rok-1945-w-swiatowym-kontekscie-w-Pradze.html>
26.02.2026, 20:35

Konferencja „Rok 1945 w światowym kontekście” w Pradze

19 listopada 2025 r. dyrektor Biura Badań Historycznych IPN dr Sebastian Pilarski wziął udział w panelu dyskusyjnym podczas międzynarodowej konferencji „Rok 1945 w światowym kontekście”, zorganizowanej w Pradze przez Instytut Badania Reżimów Totalitarnych.

19.11.2025

[Biuro Badań Historycznych II Wojna Światowa konferencja](#)

Dr Sebastian Pilarski w swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie 80. rocznicy zwycięstwa nad Rzeszą Niemiecką jako momentu skłaniającego do głębokiej refleksji nad pamięcią historyczną, współczesnością i odpowiedzialnością za prawdę o XX wieku. Zwrócił uwagę, że w rosyjskiej narracji zwycięstwo nad Niemcami przedstawiane jest jako triumf w tzw. wielkiej wojnie ojczyźnianej, ograniczonej do lat 1941–1945 i całkowicie wyjętej z kontekstu globalnej II wojny światowej (1939–1945). Perspektywa ta pomija agresję sowiecką na Polskę i Finlandię, aneksję państw bałtyckich czy zajęcie części Rumunii — wydarzenia będące „grzechem pierwotnym” ZSRS, konsekwentnie wymazywanym z oficjalnej pamięci.

Jak podkreślił dyrektor BBH, istnieje pilna potrzeba przypominania Zachodowi, że dla narodów Europy Środkowo-Wschodniej rok 1945 nie oznaczał wyzwolenia, lecz początek nowej formy zniewolenia, narzuconej przez sowiecki imperializm. To doświadczenie jest wspólne dla Polaków, Czechów, Węgrów i krajów bałtyckich, choć każdy naród przeżył je w odmienny sposób.

Zaznaczył także, że narody Europy Środkowej należą do cywilizacji Zachodu – historycznie, kulturowo i instytucjonalnie. Odwołał się tu do słynnego eseju Milana Kundery „Zachód porwany albo tragedia Europy Środkowej”, który opisuje, jak narody tej części kontynentu zostały przemocą wyrwane z zachodniej wspólnoty i włączone w orbitę wpływów rosyjskiego imperializmu.

Na zakończenie dr Sebastian Pilarski podkreślił, że nie wolno pozwolić, aby Europa Środkowo-Wschodnia została wyrwana ze swojej historii i swojego przeznaczenia. Misją Instytutu Pamięci Narodowej jest dbałość o prawdę, dokumentowanie doświadczeń i budowanie świadomości o tym, czym w istocie był rok 1945 dla naszej części kontynentu.

Organizator konferencji – Instytut Badania Reżimów Totalitarnych (ÚSTR) to czeska instytucja badawcza i archiwalna zajmująca się dokumentacją, badaniem i upowszechnianiem wiedzy o dwóch totalitarnych okresach w historii Czechosłowacji: okupacji niemieckiej (1939–1945) oraz rządów komunistycznych (1948–1989). Instytut gromadzi i udostępnia materiały archiwalne (w tym z archiwum służb bezpieczeństwa), prowadzi projekty badawcze i edukacyjne oraz prezentuje wystawy i wydaje publikacje popularyzujące wiedzę o mechanizmach i skutkach totalitaryzmów.

Instytut rozpoczął działalność jako państwowa jednostka dokumentacyjno-badawcza (otwarty publicznie m.in. w 2008 r.), odgrywa rolę centralnego ośrodka badań nad przeszłością totalitarną

w Czechach, prowadząc zarówno edycje źródeł, monografie, jak i projekty cyfrowe (bazy danych, encyklopedie).

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Praga (Czechy)

Centrala

II wojna światowa

Konferencja naukowa